

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

DIREKTORAT ZA JAVNO NAROČANJE

Sektor za sistem javnega naročanja

Tržaška 21, 1000 Ljubljana

T: 01 478 18 80

F: 01 478 83 31

E: gp.mju@gov.si

www.mju.gov.si

Številka: 430-77/2016/5

Datum: 30. 3. 2016

Zadeva: Tolmačenje javno – naročniške zakonodaje (ZJN-3)

Predmet: Ugotavljanje sposobnosti (razlogi za izključitev)

Zakon o javnem naročanju (Uradni list RS, št. 91/15, v nadaljnjem besedilu: ZJN-3) v 75. členu opredeljuje razloge za izključitev gospodarskih subjektov. Nekateri so enako kot doslej opredeljeni kot obvezni, drugi pa izbirni.

V postopkih javnega naročanja bodo morali naročniki **obvezno** izključevati gospodarske subjekte:

- če je bila gospodarskemu subjektu ali **osebi, ki je članica upravnega, vodstvenega ali nadzornega organa tega gospodarskega subjekta** ali ki ima pooblastila za njegovo zastopanje ali odločanje ali nadzor, izrečena pravnomočna sodba, ki ima elemente določenih kaznivih dejanj po kazenskem zakoniku, ki so naštetja tudi v ZJN-3 (zlasti kazniva dejanja zoper človečnost, volilno pravico in volitve, premoženje, pravni promet, uradno dolžnost, javna pooblastila in javna sredstva ter javni red in mir);
- če ugotovi, da ne izpolnjujejo obveznih dajatev in **po novem tudi drugih denarnih nedavčnih obveznosti**, ki jih pobira davčni organ, če je skupna vrednost teh neplačanih zapadlih obveznosti na dan oddaje ponudbe ali prijave 50 eurov ali več (**tudi nepredložitev t.im. REK obrazcev**);
- če so na dan, ko poteče rok za oddajo ponudb ali prijav, uvrščeni v evidenco gospodarskih subjektov z negativnimi referencami in
- **po novem tudi, če jim je bila v zadnjih treh letih pred potekom roka za oddajo ponudb ali prijav s pravnomočno odločbo pristojnega organa Republike Slovenije ali druge države članice ali tretje države najmanj dvakrat izrečena globa zaradi prekrška v zvezi s plačilom za delo.**

V izjemnih primerih je sicer mogoče odstopanje od obveznih izključitev, če je oddaja javnega naročila neizogibna zaradi tako pomembnih zahtev v javnem interesu, ki preglasijo zahtevo po nujni izločitvi, npr. zaradi varovanja javnega zdravja in življenja ljudi ali zaradi varstva okolja. To bi na primer lahko veljalo v primeru, ko se nujna cepiva ali reševalna oprema lahko kupi le pri gospodarskem subjektu, za katerega se sicer uporablja eden od obveznih razlogov za izključitev.

Vključitev obveznih kriterijev pa ni zavezujoče za nekatere naročnike na področju infrastrukture, in sicer za javna podjetja, ki opravljajo eno ali več dejavnosti na infrastrukturnem področju ter subjekte, ki niso organi RS ali samoupravnih lokalnih skupnosti ter druge osebe javnega prava in opravljajo eno ali več dejavnosti na infrastrukturnem področju, če jim je za to dejavnost pristojni organ RS podelil posebne ali izključne pravice.

Šesti odstavek 75. člena ZJN-3 določa **neobvezne** razloge za izključitev. V določenih primerih naročniki sami presodijo, ali je določene kriterije smiselno in potrebno vključiti v postopek javnega naročanja glede na predmet naročanja, razmere na trgu in druge okoliščine, povezane s predmetom naročanja (npr. ker so se v preteklih naročilih izkazali za nezanesljive, ker so se pri izvajanju prejšnjih javnih naročil pri njih pokazale večje pomanjkljivosti glede ključnih zahtev, denimo nezmožnost dobave ali izvedbe, velike pomanjkljivosti dobavljenega proizvoda ali opravljene storitve; če se je zoper gospodarski subjekt začel postopek insolventnosti, prisilnega prenehanja ali likvidacije; zaradi hujših kršitev poklicnih pravil; po novem tudi kršitev izpolnjevanja veljavne obveznosti na področju okoljskega, socialnega in delovnega prava), v določenih primerih pa jim zaradi narave teh razlogov, ki jih ni mogoče vnaprej predvideti, ni treba vključiti vnaprej, temveč lahko subjekt izključijo kadar koli, če ugotovijo, da ti razlogi obstajajo (npr. podajanje zavajajočih informacij, zahtevanih zaradi preverjanja obstoja razlogov za izključitev ali izpolnjevanja pogojev za sodelovanje; kršitve pravil konkurence; če nasprotja interesov (91. člen ZJN-3) ni mogoče učinkovito odpraviti z drugimi, blažjimi ukrepi; poizkus vplivanja na naročnika). Želimo pa izpostaviti, da v kolikor naročnik neobvezne razloge za izključitev vključi v razpisno dokumentacijo, ti postanejo obvezni in jih je potrebno preveriti.

Zakon kot novost uvaja tudi **t.i. popravni mehanizem**. V določenih primerih je namreč potrebno dopustiti možnost, da lahko gospodarski subjekti sprejmejo ukrepe za zagotavljanje ustreznosti, namenjene odpravi posledic kaznivih dejanj ali kršitev ter učinkovitemu preprečevanju nadaljnjih primerov neustreznega ravnanja. Med temi ukrepi so lahko zlasti ukrepi v zvezi z osebjem in organizacijo, kot so prekinitev vseh stikov z osebami ali organizacijami, vpletenimi v kršitve, ustrezni ukrepi za reorganizacijo osebja, uvedba sistemov poročanja in nadzora, oblikovanje notranje strukture revizije za spremljanje skladnosti in sprejetje notranjih pravil o odgovornosti in odškodninah. Če taki ukrepi zagotovijo dovolj jamstev, določen gospodarski subjekt ne bi smel več biti izključen samo zaradi teh razlogov. Gospodarski subjekt lahko v ta namen predloži ustrezne dokaze, da je sprejel določene ukrepe, s katerimi lahko dokaže svojo zanesljivost za izvedbo javnega naročila, kljub obstoju razlogov za izključitev. To stori hkrati z oddajo ponudbe (ustrezno izpolni ESPD in priloži dokaze).

Pravilo ki naj bi veljalo pri preverjanju sposobnosti je, da naročnik iz postopka naročanja izloča gospodarske subjekte na temelju neizpolnjevanja pogojev, ne pa zaradi tega, ker niso predložili določene listine. S tem v zvezi bi kazalo predvideti, da naročnik zahteva glede vseh pogojev in njihovega izpolnjevanja, da ponudniki pri svojih ponudbah podajo izjavo, predložitev posameznih dokumentov, relevantnih za izpolnjevanje določenega pogoja, pa naročnik zahteva praviloma samo od izbranega ponudnika.

Sašo Matas
Generalni direktor